

Развод - Холандия

СЪДЪРЖАНИЕ

- 1 Какви са условията за получаване на развод?
- 2 Какви са основанията за развод?
- 3 Какви са правните последици от развода за:
  - 3.1 личните отношения между съпрузите (напр. фамилното име)
  - 3.2 подялбата на имуществото на съпрузите
  - 3.3 малолетните и непълнолетните деца на съпрузите
  - 3.4 задължението за изплащане на издръжка на другия съпруг?
- 4 Какво на практика означава правният термин „законна раздяла“?
- 5 Какви са условията за законна раздяла?
- 6 Какви са правните последици от законната раздяла?
- 7 Какво означава на практика терминът „унищожаване на брака“?
- 8 Какви са условията за унищожаване на брака?
- 9 Какви са правните последици от унищожаването на брака?
- 10 Съществуват ли алтернативни извънсъдебни способи за решаване на въпросите, свързани с развода, без да се стига до съд?
- 11 Къде се подава заявление (иск/искане) за развод/законна раздяла/унищожаване на брака? Какви формалности трябва да бъдат спазени и какви документи трябва да бъдат приложени към заявлението?
- 12 Може ли да бъде получена правна помощ за покриване на разходите по производството?
- 13 Възможно ли е да се обжалва решение за развод/законна раздяла/унищожаване на брака?
- 14 Какво следва да се направи, за да се признае в държавата членка решение за развод/законна раздяла /унищожаване на брака, което е издадено от съд в друга държава членка?
- 15 Към кой съд следва да се обърне, за да се противопоставя на признаването на решение за развод/законна раздяла /унищожаване на брака, издадено от съд в друга държава членка? Каква е процедурата в такива случаи?
- 16 Кой е приложимият закон при бракоразводни дела, когато съпрузите не живеят в държавата членка на съда, който разглежда делото, или са граждани на различни държави?

1 Какви са условията за получаване на развод?

Молбата за развод може да бъде подадена от единия от съпрузите (самостоятелна молба) или от двамата съпрузи (съвместна молба). Процедурата е една и съща (вж. въпрос 11).

И в двата случая страните трябва да бъдат представлявани от адвокат в хода на производството. Молбата за развод се разглежда от окръжния съд (*rechtbank*) по местожителството на ищеца или на единия от ищците. Молбата за развод може да бъде подадена по всяко време след сключването на брака. Няма изискване да е изминал определен период от време

след сключването на брака. Разводът влиза в сила, когато съдебното решение бъде вписано в регистъра на ражданията, браковете и смъртните случаи (*burgerlijke stand*). Разводът може да бъде вписан в регистъра едва когато решението не може да бъде повече обжалвано (става *res judicata*). Разводът трябва да бъде вписан в регистъра в срок до шест месеца, след като решението стане *res judicata*, в противен случай решението прекратява юридическата си сила и разводът вече не може да бъде вписан в регистъра. Ако бракът е сключен в чужбина и чуждестранното удостоверение за брак не е вписано в нидерландския регистър, нидерландското решение за развод следва да бъде вписано в специалния регистър на ражданията, браковете и смъртните случаи на община Хага.

2 Какви са основанията за развод?

Единственото основание за развод според нидерландското право е непоправимото разстройство на брака. Бракът се счита за непоправимо разстроен, ако съпрузите считат, че съвместното им съжителство е непоносимо и няма изгледи за възстановяване на добри брачни отношения. Когато молбата е подадена само от единия от съпрузите, ищецът трябва да представи свидетелства, че бракът е непоправимо разстроен и, ако другият съпруг ги отрече, ищецът трябва да представи доказателства. Дали бракът е непоправимо разстроен се определя от съда. В случай на съвместна молба решението за допускане на развод се издава въз основа на това, че и двамата съпрузи са убедени, че бракът им е непоправимо разстроен.

3 Какви са правните последици от развода за:

3.1 личните отношения между съпрузите (напр. фамилното име)

Разводът може да окаже влияние върху използването на фамилното име на бившия съпруг. След като разводът стане окончателен, разведеното лице може да се ожени/омъжи отново или да сключи гражданско партньорство.

3.2 подялбата на имуществото на съпрузите

Законов режим на общност (съсобственост върху цялото имущество)

В Нидерландия има относително необичаен режим за уреждане на доходите и имуществото по време на брака. Обичайният режим, който е предвиден в закона, е съсобственост върху цялото имущество (*algehele gemeenschap van goederen*). По принцип цялото имущество, придобито от всеки от съпрузите преди или по време на брака, се включва в съвместното имущество. Активите на двамата съпрузи се сливат. По принцип всички дългове, които са направени преди или по време на брака, също представляват съвместни задължения, независимо от това кой съпруг е влязъл в дълг. Кредиторът може да си събере дълга от съвместното имущество на съпрузите. С развода имуществото престава да бъде съвместно имущество, т.е. когато решението за развод бъде вписано в регистъра на ражданията, браковете и смъртните случаи. Активите на съпрузите вече не са слети и съвместното имущество трябва да бъде поделено. Трябва да се установи на какво от съвместното имущество всеки от съпрузите има право. Основното правило е, че всеки от съпрузите има право на половината. Съпрузите могат да решат да не спазят това правило и да вземат други решения в рамките на споразумение за уреждане при развод (*echtscheidingsconvenant*) или към момента на подялбата (*verdeling*).

Предбрачни и брачни договори

Съпрузите могат да изберат режим, различен от обичайния законов режим на общност, ако сключат предбрачен договор или (рядко) брачен договор. В тези договори се определят също така правилата за подялба на имуществото в случай на развод.

3.3 малолетните и непълнолетните деца на съпрузите

Упражняване на родителските права

След развода и двамата родители продължават съвместно да упражняват родителските права върху всички деца, както е било по време на техния брак. Само в извънредни случаи от съда може да бъде поискано да присъди упражняването на родителските права само на единия родител. Молба за еднолично упражняване на родителските права може да бъде подадена от всеки от родителите или и от двамата. Родителят, на който не е присъдено упражняване на родителските права, има право на лични отношения с детето. Всеки от родителите или и двамата могат да поискат от съда да определи правилата за уреждане на режима на лични отношения.

Издръжка на детето

Ако след развода родителите продължат да упражняват родителските права съвместно, идеята е те да постигнат споразумение относно поделянето на финансовата тежест по отглеждането на техните деца. Те могат да се обърнат към съда също да впише какво са се споразумели. Ако те не могат да постигнат споразумение, съдът може да определи сума,

която да се плаща за издръжка. Ако на единия от родителите бъде предоставено едноличното упражняване на родителските права, той или тя може да поиска от съда да определи колко другият родител трябва да внася за ежедневните разходи за живота на децата. Като общо правило от родителите се очаква сами да организират плащането. За допълнителна информация в това отношение вж. уебсайта на Националната агенция за събиране на плащания за издръжка (*Landelijk Bureau Inning Onderhoudsbijdragen*) (<http://www.lbio.nl/>).

3.4 задължението за изплащане на издръжка на другия съпруг?

Задължението на съпрузите да се издържат един друг продължава и след прекратяване на брака. Когато доходите на бивш съпруг не са достатъчни, за да покрива своите разходи за живот и той или тя не може с основание да очаква, че ще може да изкарва необходимите доходи, той или тя може да поиска от съда да осъди другия бивш съпруг да извършва плащания за издръжка на неговите или нейните разходи за живот. Съдът може да определи това в решението за развод или в последващо решение. Когато изчислява плащанията за издръжка, съдът взема предвид нуждите на съпруга, който ще получава издръжката, и средствата на другия съпруг. Могат да бъдат взети предвид така също някои нефинансови фактори като продължителността на брака или колко дълго съпрузите са живели заедно. Ако съдът не ограничи плащането на издръжката до определен срок, задължението да се плаща издръжка се прекратява след 12 години. В случаи, когато съпругът, който иска издръжка, изпитва особено тежки финансови затруднения, той или тя може да поиска от съда да удължи този период. По принцип, ако бракът е бил кратък (по-малко от пет години) и от него не са родени деца, периодът, през който трябва да се извършват плащания за издръжка, не надхвърля продължителността на самия брак. Ако съпрузите или бившите съпрузи са постигнали споразумение относно плащането на издръжка, те могат да впишат тази договореност в споразумение за уреждане на развода.

4 Какво на практика означава правният термин „законна раздяла“?

Законната раздяла (*scheiding van tafel en bed*) е правно средство, чрез което съпрузите преустановяват своето съвместно съжителство без фактически да прекратяват брака помежду си. Законната раздяла е от интерес за съпрузите, които желаят да се разделят и да поемат правните последици от това, но които искат да останат женени/омъжени, вероятно поради религиозни или финансови съображения. При законната раздяла има възможност за помирение, но тя може да служи и като първа стъпка към прекратяването на брака. Законната раздяла влиза в сила, когато съдебното решение бъде вписано в регистъра на брачното имущество. Както в случай на развод, това трябва да бъде направено в срок до шест месеца.

5 Какви са условията за законна раздяла?

Единственото основание за законна раздяла е непоправимото разстройство на брака.

6 Какви са правните последици от законната раздяла?

Последиците от законната раздяла за съпружеското имущество, упражняването на родителските права (права на лични отношения), плащанията за издръжки и пенсии са същите като при развода. Бракът продължава да съществува. В закона е предвидено, че съпрузите, които са страни по законна раздяла, в случай на смърт не наследяват имуществото един на друг. Ако след законната раздяла съпрузите решат, че желаят напълно да се разделят, те все пак могат да подадат молба за развод. Страните по законна раздяла могат да живеят с нов партньор и да създадат нов живот, но не могат да сключват нов брак или гражданско партньорство.

Когато след законната раздяла бъде подадена самостоятелна молба за развод, тогава се прилагат някои ограничения. За самостоятелните молби важи условието за тригодишен изчаквателен период. В определени случаи този период може да бъде намален от съда до една година. Тригодишният период започва да тече, считано от датата, на която законната раздяла бъде вписана в регистъра. Ако молбата за развод бъде подадена съвместно след законна раздяла, тогава няма изчаквателен период. Прекратяването на брака влиза в сила, когато решението бъде вписано в регистъра на ражданията, браковете и смъртните случаи.

7 Какво означава на практика терминът „унищожаване на брака“?

Брак може да бъде унищожен само със съдебно решение. Производството по унищожаване на брака се образува с подаването на молба. Следователно сключеният от страните брак никога не се приема автоматично за недействителен и нищожен: бракът продължава да е действителен до неговото унищожаване. В закона е указано какви са основанията за унищожаване на брака и кой може да подаде молба за целта.

8 Какви са условията за унищожаване на брака?

В закона са предвидени следните основания за подаване на молба за недействителност: страните са сключили брак въпреки наличието на:

- пороци на брака (изисквания за минимална възраст, липса на съгласие за брак на ненавършило пълнолетие лице, двубрачие, забранена степен на родство),
- принуда или грешка,
- фиктивен брак,
- психично разстройство на единия съпруг,
- некомпетентност на длъжностното лице по гражданско състояние, или
- недостатъчно свидетели.

9 Какви са правните последици от унищожаването на брака?

Унищожаването се прилага със задна дата, считано от сключването на брака. Това означава, че след унищожаването на брака от съда бракът ще се счита за никога не съществувал. При определени обстоятелства се прави изключение и в такива случаи унищожаването има същите последици като развода. Например децата, родени от унищожен брак, продължават да са свързани с двамата съпрузи. Друго изключение се отнася до неформалния съпруг, т.е. съпруг, който не е знаел, че бракът има порок. Вж. също така условията за унищожаване на брак, представени в отговора на въпрос 8. Добросъвестният съпруг може например да поиска плащане на издръжка от другия съпруг.

10 Съществуват ли алтернативни извънсъдебни способи за решаване на въпросите, свързани с развода, без да се стига до съд?

В Нидерландия често се използва медиация при дела за развод. Съпрузите могат да се опитат на постигнат споразумение по отношение на развода и последиците от него с помощта на медиатор и, при нужда, адвокатите на съпрузите. Тези договорености се включват в споразумение за уреждане на развода (*echtscheidingsconvenant*), което представлява писмен документ. Споразумението за уреждане може да включва въпроси като подялбата на имуществото, всички задължения за изплащане на издръжка на съпруг и план за упражняване на родителските права. Съдът може да включи в решението си изготвеното по време на медиацията споразумение.

Съществува Асоциация на семейните адвокати и бракоразводните медиатори (*Vereniging van Familierechtadvocaten en Scheidingsbemiddelaars*), чиито членове специализират в области като развод и плащания за издръжка. Те специализират също така бракоразводна медиация и всички аспекти, с които е свързан разводът. За допълнителна информация вж.: <http://www.vas-scheidingsbemiddeling.nl/>.

11 Къде се подава заявление (иск/искане) за развод/законна раздяла/унищожаване на брака? Какви формалности трябва да бъдат спазени и какви документи трябва да бъдат приложени към заявлението?

Молба

Производствата по дела за развод винаги се образуват с подаването на молба до съда (*verzoekschrift*). В тази молба трябва да бъде посочено фамилното име, собствените имена и постоянното или временното местожителство на съпрузите. Ако има ненавършили пълнолетие деца, които са засегнати от развода, същите данни трябва да бъдат предоставени и за тези деца. Ищецът може да поиска също така уреждането на допълнителни въпроси (*nevenvoorziening*), но такава молба е свързана с развода. Съдът може да се произнесе по следните допълнителни въпроси, наред с други:

- упражняване на родителските права и режим на лични отношения с ненавършилите пълнолетие деца,
- издръжката на дете или съпруг,
- подялба на общата собственост на съпрузите или изпълнение на режима, уговорен в предбрачен или брачен договор,
- използване на семейното жилище, както и
- пенсионно изравняване.

Адвокатът на ищеца (*advocaat*) трябва да подаде молбата до окръжния съд (*rechtbank*). Ако ищецът живее в Нидерландия, молбата може да бъде подадена до съда по района, в който живее ищецът. Ако ищецът не живее в Нидерландия, а само другият съпруг, молбата трябва да бъде изпратена до съда в района, където живее другият съпруг. Ако и двамата съпрузи живеят извън Нидерландия, молбата трябва да бъде изпратена до окръжния съд в Хага.

Какви документи трябва да бъдат представени?

- оригинални извлечения за двамата съпрузи (издадени през последните три месеца) от гражданския регистър, указващи гражданството, гражданското състояние и — в случай на лица, които не са нидерландски граждани — датата на влизане в Нидерландия; ако единият от съпрузите е нидерландски гражданин, а другият — не, трябва да се посочи датата на установяване в Нидерландия,
- оригинални извлечения от регистъра на ражданията (издадени през последните три месеца) за всички ненавършили пълнолетие деца,
- оригинално извлечение от регистъра на браковете (което може да бъде получено от кметството по мястото на сключване на брака и трябва да бъде издадено през последните три месеца); в случай на бракове, които са сключени в чужбина, е достатъчно оригиналното удостоверение за брака или по-старо извлечение, както и
- план за упражняване на родителските права, ако има ненавършили пълнолетие деца; в плана за упражняване на родителските права се включват договореностите, които родителите са поели по отношение на техните деца, като могат да бъдат предвидени мерки за ежедневните грижи за децата, тяхното образование, спортни занимания, медицински грижи, договорености за специални дни като ваканции и официални празници, финансови въпроси, както и организационни въпроси (вземане и връщане на децата).

12 Може ли да бъде получена правна помощ за покриване на разходите по производството?

Ако страна по дело не може да покрие разходите или пълния размер на разходите за адвокат или медиатор, той или тя може да отговаря на изискванията за предоставяне на правна помощ, при положение че са изпълнени определени условия. Съветът за правна помощ (*Raad voor de rechtsbijstand*) предоставя правна помощ само чрез медиатори, които са регистрирани към Съвета. За допълнителна информация относно условията за допустимост вж. <http://www.rvr.org/>.

Правото за получаване на правна помощ важи така също при презгранични спорове, ако ищецът живее извън Нидерландия, но в рамките на ЕС. Този въпрос е уреден в Европейската директива за правна помощ при презгранични спорове (ОВ L 26, 31.1.2003 г.). Искане за правна помощ може да се подаде до Съвета за правна помощ в Хага по стандартния формуляр, който е предвиден в Директивата и е еднакъв във всички държави членки. При нужда Съветът за правна помощ може да помогне на заявителите да си изберат адвокат. За допълнителна информация вж.: <http://www.rvr.org/>.

В определени случаи, когато съществува договор, страна по дело, живееща извън ЕС, може да получи правна помощ в Нидерландия. В това отношение се прилагат следните договори: Хагската конвенция за гражданското производство (1954 г.), Европейското споразумение за предаване на молби за правна помощ (1977 г.) и Хагската конвенция за международния достъп до правосъдие (1980 г.). В тези договори е включена разпоредба, която по същество предвижда, че граждани на договарящите държави се допускат до получаване на правна помощ във всички други договарящи държави при същите условия като гражданите на въпросните други държави. Когато подобен случай възникне в Нидерландия трябва да бъде поискана декларация за липса на достатъчни средства (*verklaring van onvermogen*) от компетентния орган по обичайното местожителство на страната по делото. Въпросният орган изпраща молбата за правна помощ и декларацията за недостатъчни средства до компетентния орган в държавата, в която ще бъде предоставена правната помощ. След това последният преценява дали страната по делото има право на правна помощ.

13 Възможно ли е да се обжалва решение за развод/законна раздяла/унищожаване на брака?

Да, в деловодството на апелативния съд (*gerechtshof*) може да бъде подадена жалба в срок до три месеца, считано от датата на решението за развода. Обикновено решението на апелативния съд може да се обжалва на правно основание пред Върховния съд (*Hoge Raad der Nederlanden*). В тези производства страните по делото също трябва да имат процесуален представител.

14 Какво следва да се направи, за да се признае в държавата членка решение за развод/законна раздяла/унищожаване на брака, което е издадено от съд в друга държава членка?

На 1 март 2005 г. в държавите — членки на ЕС, влезе в сила т.нар. „Регламент „Брюксел II bis“ (или „Регламент „Брюксел IIa“). Пълното му наименование е Регламент (ЕО) № 2201/2003 на Съвета от 27 ноември 2003 г. относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по брачни дела и делата, свързани с родителската отговорност, с който се отменя Регламент (ЕО) № 1347/2000. Регламент „Брюксел II bis“ се прилага при развод, законна раздяла и унищожаване на брак. Според условията на Регламента решения за развод, издадени в други държави членки (с изключение на Дания), се признават в Нидерландия без изискване на специални процесуални действия (член 21, параграф 1). Аналогично за актуализиране на регистрите на гражданското състояние не се изискват специални

процесуални действия, например когато в полето на удостоверението за брак трябва да бъде вписана бележка относно развода.

Всяка заинтересована страна може да образува съдебно производство за определяне дали дадено решение за развод от друга държава подлежи на признаване или не. В Регламент „Брюксел II *bis*“ са предвидени няколко основания за отказ да се признае развода. Например признаването на развода не трябва да е в противоречие с обществената политика. Взема се предвид също така дали ответникът (страната, която не е подала молбата за развод) е била надлежно уведомена за производството. Самото решение обаче не може да се преразглежда. Според Регламент „Брюксел II *bis*“ съдът на държавата членка, който е постановил решението по искане на която и да било заинтересована страна, трябва да издаде удостоверение по отношение на въпросното съдебно решение (на стандартен формуляр). В това удостоверение се съдържа информация за държавата на произход на съдебното решение, данни за страните, дали съдебното решение е постановено в отсъствието на ответника, вида на съдебното решение, например за развод или законна раздяла, датата на съдебното решение и кой съд го е постановил.

15 Към кой съд следва да се обърне, за да се противопоставя на признаването на решение за развод/законна раздяла /унищожаване на брака, издадено от съд в друга държава членка? Каква е процедурата в такива случаи?

Ако заинтересована страна желае да оспори признаването на чуждестранно решение за развод в Нидерландия, той или тя може да подаде до съдията молба за непризнаване от съда по обезпечително производство (*voorzieningenrechter*) в района по неговото или нейното обичайно местожителство.

16 Кой е приложимият закон при бракоразводни дела, когато съпрузите не живеят в държавата членка на съда, който разглежда делото, или са граждани на различни държави?

На 1 януари 2012 г. влезе в сила Книга 10 от Нидерландския граждански кодекс (*Burgerlijk Wetboek*). Книга 10 от Гражданския кодекс включва стълковителни норми, определящи приложимото право.

Основното правило е, че съдилищата винаги прилагат бракоразводното право на Нидерландия, независимо от гражданството и обичайното местожителство на съпрузите. Ако например в Нидерландия бъде подадена молба за развод от семейна двойка, в която и двамата съпрузи са белгийски граждани, живеещи в Нидерландия, автоматично се прилага бракоразводното право на Нидерландия. Единственият случай, в който нещата не стоят по този начин, е, когато съпрузите изберат правото, което да се прилага по отношение на развода. По време на делото за развод съпрузите могат изрично да изберат да се прилага тяхното общо национално право, а не нидерландското право. Следователно белгийската двойка може да избере да се прилага белгийското право в областта на разводите.

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Последна актуализация: 23/10/2018